

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЄС У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО

PUBLIC DIPLOMACY OF EU IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTING THE ENVIRONMENTAL AGENDA

Хорішко Л.С.,

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політології
Запорізького національного університету
ORCID ID: 0000-0002-0618-976X

Екологічний порядок денний ЄС визначений Європейською зеленою угодою. Йдеться про досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, забезпечення стійкості економічного розвитку та добробуту європейської спільноти. Реалізації амбітних кліматичних цілей сприяє різноформатний політичний діалог зі стейкхолдерами, спрямований на пошук ефективних інструментів колективного реагування на ймовірні кліматичні ризики. Політичне лідерство в реагуванні на кліматичні ризики є ключовим інструментом стратегування майбутнього ЄС. Публічна дипломатія сприяє синхронізації політико-комунікативної діяльності суб'єктів політики задля спільного реагування на глобальні виклики. Вона забезпечує популяризацію цінностей, напрямів діяльності за допомогою залучення лідерського потенціалу та формування довгострокового партнерського співробітництва. До основних форм публічної дипломатії відносять: організацію спеціальних подій, політичний діалог та співробітництво зі стейкхолдерами.

ЄС активно долучається до організації спеціальних подій з метою привернення уваги стейкхолдерів до екологічної проблематики й активізації зеленого партнерства. Йдеться про Зелений тиждень Європи, відзначення премією Natura 2000 передового екологічного досвіду. Участь провідних очільників ЄС у спеціальних подіях сприяє позиціонуванню значущості екологічного порядку денного й активізації співробітництва зі стейкхолдерами. ЄС відіграє провідну роль у синхронізації зусиль світової спільноти у питаннях досягнення кліматичної нейтральності та пошуку інструментів реагування на екологічні виклики. Йдеться про постійний політичний діалог з державами-партнерами щодо питань кліматичної нейтральності, екологічні ініціативи у межах «Global Gateway» та «Global Methane Pledge».

Ключові слова: екологічні ініціативи, екологічний порядок денний, політична еліта, політичне лідерство, публічна дипломатія, політичний діалог, регіональне партнерство.

The EU's environmental agenda is defined by the European Green Deal. It is about achieving climate neutrality by 2050, ensuring the sustainability of economic development and the well-being of the European community. The implementation of ambitious climate goals should be facilitated by a multi-format political dialogue with stakeholders aimed at finding effective tools for collective response to probable climate risks. Political leadership in responding to climate risks is a key tool for strategizing the future of the EU. Public diplomacy as a set of means of influencing the public, contributing to the realization of interests of the political subjects. It was specified that public diplomacy were aimed at coordinating the efforts of political actors to promote their values, programs of activities by attracting leadership potential of leaders, expanding channels of communication, resulting in the formation of long-term partnerships. The main tools of public diplomacy are the organization of special events, agenda formation, dialogue with stakeholders.

The EU is actively involved in organizing special events to draw stakeholders' attention to environmental issues and to intensify green partnerships. These include the European Green Week and the Natura 2000 award for environmental excellence. The participation of leading EU leaders in special events helps to position the importance of the environmental agenda and intensify cooperation with stakeholders. The EU plays a leading role in synchronizing the efforts of the international community to achieve climate neutrality and find tools to respond to environmental challenges. This includes an ongoing political dialogue with partner countries on climate neutrality, environmental initiatives under the «Global Gateway» and the «Global Methane Pledge».

Key words: environmental initiatives, environmental agenda, political elite, political leadership, public diplomacy, political dialogue, regional partnership.

Вступ. Зміст екологічного порядку денного ЄС визначений Європейською зеленою угодою (2019). Йдеться про досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, забезпечення конкурентоспроможності та стійкості європейської економіки в умовах глобальних викликів сьогодення, а також формування сприятливого простору самореалізації та саморозвитку особистості [1]. Ефективність упровадження Європейської зеленої угоди значною мірою залежить від рівня активності політичного діалогу зі стейкхолде-

рами з метою врахування кліматичних ризиків у стратегуванні майбутнього та формуванні відповідного рівня колективної відповідальності. У цьому контексті ресурсний потенціал публічної дипломатії розширює можливості суб'єктів політики у позиціонуванні ключових інтересів і цінностей з метою поглиблення співпраці та досягнення взаємовигідних цілей сталого розвитку.

Мета дослідження – проаналізувати особливості використання ресурсного потенціалу публіч-

ної дипломатії в реалізації екологічного порядку денного ЄС.

Результати дослідження. На думку Президентки Єврокомісії У. фон дер Ляєн, ЄС має прагнути до глобального лідерства в питаннях досягнення кліматичної нейтральності й активізації політичного діалогу зі стейкхолдерами щодо реалізації стратегічних екологічних ініціатив. Їх запровадження розширить ресурсний потенціал європейської спільноти у формуванні екологічно-безпечного простору самореалізації молоді як основи розвитку якісного людського капіталу ЄС та підвищення рівня суб'єктності у світовій політиці [2]. Відтак ключовими завданнями екологічного порядку денного ЄС на 2024-2029 роки є поетапне досягнення скорочення викидів CO₂, підписання угоди про чисту промисловість, запровадження новітніх зелених технологій, енергоефективність, збереження біорізноманіття, збільшення інвестицій в регіональний розвиток держав-членів ЄС з метою розв'язання актуальних екологічних проблем задля сталого розвитку та примноження людського капіталу. Включеність указаних завдань в екологічний порядок денний відбувається завдяки активному використанню очільниками ЄС ресурсного потенціалу публічної дипломатії. Йдеться, передусім, про організацію й участь у спеціальних подіях з метою активізації політичного діалогу та привернення уваги стейкхолдерів до екологічної проблематики, а також посилення двостороннього співробітництва.

За сприяння ЄС проводиться ряд заходів, мета яких – акцентувати увагу стейкхолдерів на потребі співробітництва щодо розв'язання нагальних екологічних проблем. По-перше, Генеральний директорат Єврокомісії щорічно проводить Зелений тиждень Європи [3]. Це один із ключових інструментів реалізації екологічної політики ЄС, що поєднує низку освітньо-просвітницьких і комунікаційних заходів, спрямованих на: 1) позиціонування значущості екологічного порядку денного для сталого розвитку ЄС; 2) привернення уваги широкого кола громадськості, передусім, у державах-членах ЄС до екологічних проблем; 3) активізацію політичного діалогу щодо пошуку шляхів адекватного реагування на кліматичні ризики; 4) підвищення рівня екологічної культури та відповідальності європейської спільноти. Щорічно Зелений тиждень Європи акцентує увагу на певній екологічній проблематиці, забезпечуючи комплексний підхід до реалізації заходів екологічного порядку денного в цілому.

По-друге, за ініціативи Єврокомісії відбувається щорічне відзначення премією Natura 2000 передового досвіду держав-членів ЄС у збереженні біорізноманіття та природи місцевих громад. Акцент робиться на тих проєктах, які забезпечують синхронізацію ресурсного потенціалу

органів влади та місцевого самоврядування з ініціативою громадськості, сприяючи формуванню екологічної відповідальності. Наприклад, одним із переможців 2024 року було обрано транскордонну ініціативу Франції та Іспанії щодо відновлення 1670 га пасовищ з метою покращення стану екосистеми регіонів двох держав [4]. Координацію зусиль органів місцевого самоврядування та громадськості здійснювала «Група експертів з дослідження пасовищ у Північних Піренеях». У ході реалізації ініціативи було досягнуто наступних результатів: 1) презентовано стратегію збереження пасовищ в іспано-французьких Піренеях; 2) розроблено для місцевих громад веб-додаток SIGPASTOS, що забезпечує обмін даними про стан екосистеми, придатність до використання тих чи інших пасовищ, рівень їх продуктивності; 3) представлено рекомендації щодо можливості імплементації набутого досвіду іншими стейкхолдерами.

По-третє, очільники ЄС активно долучаються до різних заходів екологічного спрямування, використовуючи їх як платформу для позиціонування основних напрямків екологічної політики, здобутків Європейської зеленої угоди й активізації політичного діалогу. У ході роботи першого форуму «Global Gateway» Президентка Єврокомісії У. фон дер Ляєн наголосила на важливості синхронізації колективних зусиль світової спільноти в реагуванні на глобальні виклики сьогодення [5]. Зміна клімату є одним із ключових викликів, що в майбутньому може становити загрозу для існування людства. Відтак колективна відповідальність і готовність до синхронізації фінансових, політичних, соціально-економічних ресурсів сприятимуть реалізації екологічного порядку денного та сталому глобальному розвитку в цілому.

Віце-президент Єврокомісії М. Шевчович прийняв участь у щорічних дебатах «Jacques Delors Agora» з європейською молоддю. Основна мета дебатів – сприяння діалогу, панельним дискусіям між молоддю та очільниками ЄС щодо питань функціонування соціальних і політичних інститутів, сталого розвитку та глобальних викликів сьогодення з метою залучення молодіжної ініціативи до процесів стратегування майбутнього ЄС. У своїй доповіді М. Шевчович наголосив, що європейська спільнота має взяти на себе відповідальність за боротьбу зі зміною клімату, оскільки йдеться про майбутнє людства [6]. Ключовим суб'єктом змін визнано молодь, цінності й інтереси якої мають враховуватися у здійсненні екологічного та цифрового переходів, що визначають майбутнє розвитку європейської спільноти в цілому. Відтак акцентовано увагу на тому, що екологічний порядок денний є складовою формування політичного лідерства ЄС в екологічній сфері та своєрідною інвестицією у майбутнє сучасної молоді.

ЄС прагне відігравати провідну роль у синхронізації зусиль світової спільноти у питаннях досягнення кліматичної нейтральності. Активізація політичного діалогу з питань кліматичної нейтральності відбувається у межах засідань Ради з торгівлі та технологій ЄС-США [7]. Серед ключових завдань Ради можна виокремити: 1) залучення новітніх цифрових інструментів до формування трансатлантичного зеленого ринку; 2) упровадження технологічних інновацій у ключові сфери життєдіяльності людства з метою забезпечення сталості розвитку; 3) розширення інвестиційних спроможностей у здійсненні зеленого та цифрового переходів. Діяльність Ради сприяє синхронізації заяв і дій ЄС та США щодо використання цифрових інструментів у реагуванні на глобальні виклики сьогодення. Між ЄС та США відбувається також неформальний діалог про взаємозв'язок клімату та безпеки на рівні представників відповідних служб [8]. Його мета – обговорення глобальних наслідків ймовірних кліматичних криз для світової спільноти, пошук спільних механізмів управління безпековими та кліматичними кризами, залучення ініціативи стейкхолдерів до політичного діалогу і співробітництва.

ЄС та США спільно координують реалізацію глобальної ініціативи «Global Methane Pledge», що спрямована на скорочення викидів метану. Це один із найефективніших інструментів боротьби зі зміною клімату [9]. Йдеться, передусім, про скорочення викидів метану на 30 % з 2020 по 2030 роки, розробку методології інвентаризації метанових викидів та процедури її впровадження. До реалізації глобальної ініціативи залучено інвестиції Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку, Зеленого кліматичного фонду у розмірі 328 млн дол. Серед 100 держав, які взяли на себе відповідні зобов'язання, є також і Україна.

За ініціативи ЄС триває активний політичний діалог з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону. Серед основних напрямків співпраці – активізація партнерства Зелений альянс ЄС-Японія та Зелене партнерство ЄС-Південна Корея; розширення ресурсного потенціалу В'єтнаму та Індонезії у здійсненні енергетичного переходу; зміцнення екологічної стійкості держав-партнерів регіону [10]. Окремо слід зазначити, що саме Японія та Південна Корея розглядаються ЄС як стратегічні регіональні партнери, свідченням чого є запроTOCOLьовані двосторонні зобов'язання. Стратегічне партнерство ґрунтується на спільному розумінні кліматичної нейтральності як довгострокової стратегії зростання економіки та підвищення її конкурентоспроможності. Ключовим інструментом реалізації стратегії визнано упрова-

дження новітніх зелених технологій, спрямованих на розвиток циркулярної економіки, забезпечення енергоефективності виробничих процесів і підвищення рівня енергетичної безпеки. Водночас стратегічне партнерство передбачає активізацію спільних зусиль у позиціонуванні значущості екологічного порядку денного та розширенні напрямків співпраці зі стейкхолдерами.

У межах проекту Єврокомісії «Global Gateway» започатковано політичний діалог з державами Африки щодо надання всебічної підтримки у здійсненні соціально-економічної, цифрової та зеленої трансформації з метою досягнення сталого розвитку [11]. Єврокомісією визначено такі ключові напрямки співпраці у контексті сприяння зеленому переходу: 1) збільшення потужностей виробництва відновлювальної енергетики; 2) упровадження новітніх технологій у розвиток національних агропродовольчих систем з метою зменшення ризиків продовольчої кризи; 3) сприяння захисту екосистеми та біорізноманіття; 4) формування стійкості до зміни клімату та розширення можливостей реагування на природні стихійні лиха. Реалізації вказаних напрямків співпраці має сприяти інвестиційний пакет ЄС-Африка на суму 150 млрд євро.

Окремо слід відзначити африкансько-європейську ініціативу «Зелена енергетика», спрямовану на залучення ресурсного потенціалу державних і приватних стейкхолдерів до нарощування потужностей відновлювальної енергетики, реформування енергетичного сектору та формування привабливого інвестиційного клімату [12]. Серед ключових здобутків вказаної ініціативи можна виокремити: 1) відкриття сонячної електростанції в Кот-д'Івуарі; 2) оголошення конкурсної пропозиції щодо будівництва водневої електростанції в Марокко; 3) утворення координаційного центру Західноафриканського енергетичного пулу; 4) виділення інвестицій Європейським інвестиційним банком на будівництво сонячної електростанції в Намібії.

Висновки. Екологічний порядок денний визначено одним із ключових напрямків діяльності Єврокомісії у 2019-2029 роках. Публічна дипломатія активно використовується ЄС для актуалізації екологічного порядку денного та залучення ініціативи стейкхолдерів. По-перше, організація спеціальних подій та залученість до них очільників ЄС сприяє позиціонуванню значущості екологічних ініціатив у контексті стратегування майбутнього. По-друге, політичний діалог і різні формати співробітництва, ініційовані ЄС, забезпечують глобальну синхронізацію ресурсного потенціалу світової спільноти у пошуку механізмів адекватного реагування на кліматичні виклики сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. The European Green Deal. A growth strategy that protects the climate. URL: <https://ec.europa.eu/stories/european-green-deal/>
2. Statement at the European Parliament Plenary by President Ursula von der Leyen, candidate for a second mandate 2024-2029. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ov/STATEMENT_24_3871
3. EU Green Week. URL: https://green-week.event.europa.eu/index_en
4. Grazing to preserve Natura 2000 habitats and species: a Pyrenees example from France and Spain - 2024 winner! URL: https://environment.ec.europa.eu/news/grazing-preserve-natura-2000-habitats-and-species-pyrenees-example-france-and-spain-2024-03-14_en
5. Opening speech by President von der Leyen at the Global Gateway Forum. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_23_5305
6. Keynote speech by Executive Vice-President Šefčovič at the Jacques Delors Agora event. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_24_3585
7. EU-US Trade and Technology Council. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-us-trade-and-technology-council_en
8. United States: Informal EU-US dialogue on the climate and security nexus. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/united-states-informal-eu-us-dialogue-climate-and-security-nexus_en
9. Launch by United States, the European Union, and Partners of the Global Methane Pledge to Keep 1.5C Within Reach. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_21_5766
10. EU climate cooperation with the Asia-Pacific region. URL: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/international-action-climate-change/eu-engagement-climate-action-non-eu-countries/eu-climate-cooperation-asia-pacific-region_en
11. EU-Africa: Global Gateway Investment Package. URL: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/initiatives-region/initiatives-sub-saharan-africa/eu-africa-global-gateway-investment-package_en
12. Africa-Europe Green Energy. URL: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/africa-europe-green-energy_en

REFERENCES:

1. The European Green Deal. A growth strategy that protects the climate (2019). Retrieved from: <https://ec.europa.eu/stories/european-green-deal/>
2. Statement at the European Parliament Plenary by President Ursula von der Leyen, candidate for a second mandate 2024-2029 (2024). Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ov/STATEMENT_24_3871
3. EU Green Week (2024). Retrieved from: https://green-week.event.europa.eu/index_en
4. Grazing to preserve Natura 2000 habitats and species: a Pyrenees example from France and Spain – 2024 winner! (2024). Retrieved from: https://environment.ec.europa.eu/news/grazing-preserve-natura-2000-habitats-and-species-pyrenees-example-france-and-spain-2024-03-14_en
5. Opening speech by President von der Leyen at the Global Gateway Forum (2023). Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_23_5305
6. Keynote speech by Executive Vice-President Šefčovič at the Jacques Delors Agora event (2024). Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_24_3585
7. EU-US Trade and Technology Council (2021). Retrieved from: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-us-trade-and-technology-council_en
8. United States: Informal EU-US dialogue on the climate and security nexus (2024). Retrieved from: https://www.eeas.europa.eu/eeas/united-states-informal-eu-us-dialogue-climate-and-security-nexus_en
9. Launch by United States, the European Union, and Partners of the Global Methane Pledge to Keep 1.5C Within Reach (2021). Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_21_5766
10. EU climate cooperation with the Asia-Pacific region (2021). Retrieved from: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/international-action-climate-change/eu-engagement-climate-action-non-eu-countries/eu-climate-cooperation-asia-pacific-region_en
11. EU-Africa: Global Gateway Investment Package (2021). Retrieved from: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/initiatives-region/initiatives-sub-saharan-africa/eu-africa-global-gateway-investment-package_en
12. Africa-Europe Green Energy (2023). Retrieved from: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/africa-europe-green-energy_en